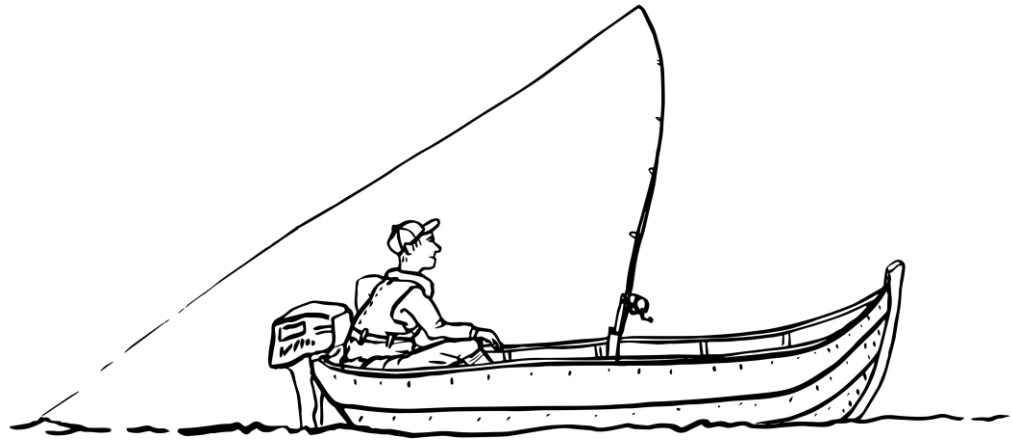


Kestävän matkailun työpaja 22.5.2025 klo 12.30 – 14.00

Miten saada matkailun kädenjälki suuremmaksi kuin jalanjälki?

Pelkosenniemen kunta (Kestävän kasvun ohjelma- hanke) Juha-Pekka Snäkin ja Minna Kankaanpää
Lapin ELY- keskus (Strategista kasvua muutoksessa- hanke) Jyry Lehtoniemi



Kestävän matkailun työpaja 22.5.2025
klo 12.30 – 14.00

Työpajan tavoitteet

1. Miettiä, miten matkailusta alueella saadaan entistä kestävämpää.
2. Pohtia uusia kestäviä matkailupalveluita, joista jää tulojen lisäksi muutakin hyvää alueelle.




Pelkosenniemi



Euroopan unionin
osarahoittama



LAPIN LIITTO

Kestävän matkailun työpaja 22.5.2025 klo 12.30 – 14.00

Miltä kuulostaa ajatus, että matkailija voisi jättää matkakohteen parempaan kuntoon kuin ennen vierailua?

Matkailun jalanjälki ja kädenjälki:

JALANJÄLKI kertoo, paljonko matkailutuotteen tai –toiminnan elinkaarien aikana syntyy negatiivisia vaikutuksia ilmastoon, luonnon monimuotoisuuteen tai muihin YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin.

KÄDENJÄLKI on jalanjäljen vastakohta: kädenjälki mittaa aiheutettua ”hyvää” eli vältettyä vahinkoa. Yritysten kolme viestinnällistä kehystä (ks. Kädenjälki teollisuusyritysten viestinnässä ja brändissä, Oulun yliopisto: *Kohti hyvää, Auttava käsi, Edistyksen merkki*)

Kestävän matkailun työpaja 22.5.2025 klo 12.30 – 14.00

Matkailun kädenjälki:

Jalanjälki minimoituu nollassa, jota on vaikea saavuttaa. Kädenjäljen suuruudella ei ole periaatteessa ylärajaa.

Ohjeita yrityksille:

- Kun jalanjälki on minimoitu, voidaan aloittaa kädenjäljen kasvattaminen
- Kädenjälkeen lasketaan vain toimet, jotka eivät olisi tapahtuneet ilman yrityksen panosta ja joita lainsäädäntö ei edellytä
- Suora kädenjälki = positiiviset vaikutukset, kun yrityksen kehittämä uusi tuote korvaa vastaavaa markkinoilla olevaa ympäristövaikutuksiltaan negatiivisempaa tuotetta
- Epäsuora kädenjälki = positiiviset toimet, joita yritys tekee oman normaalin toiminta-alueensa ulkopuolella
<https://teknologiateollisuus.fi/skol/blogi-uusi-tuulahdus-nettopositiivisuutta/>
- Yrityksen kädenjälki voi olla suurempi kuin sen jalanjälki = nettopositiivisuus
- Kädenjälkeä mitattaessa otettava huomioon myös mahdollinen rebound- ilmiö (Jevonsin paradoksi; esim. energian käytön tehostuminen johtaakin energian käytön kasvuun laajemmassa joukossa)

Matkailupalveluita on monenlaisia

- Kelkka-, Husky- ja Porosafarit
- Porotilavierailut
- Lumikenkäkävelyt
- Villasukkakävely talvella
- Majoittuminen makuupussissa metsässä
- Lupiinien keräys, kerättyjen lupiinien käyttäminen väriaineena
- Erilaisten käsitöiden teko
- Hiihtoreissut
- Luovat retriitit
- Villiyrttien keräys ja hyödyntäminen
- Saunominen
- Avanto

Kestävän matkailun työpaja 22.5.2025 klo 12.30 – 14.00

Muutamasta esimerkistä tarkemmin tietoa

Esim. 1: Riukuaidan valmistus ohjelmapalveluna:
pysykö matkailijan kädessä muukin kuin älylaite?



Lähde: Wikipedia

Esim. 2: Kerpusta kokemukseksi:
matkailijan osallistuminen
pororuokinnan vuosikelloon



Kuva: tekoäly

Kuva: Liisa Pyhäjärvi-
Viitamäki

Esim. 3: Pyhäjärven kalat, kasvit ja
kuormitus: matkailija järven tilaa
parantamassa



3.1 Perinteinen pisteaita (riukuaita, särentöaita, puinen viistoaita, pistoaita)

- erittäin yleisiä 1950- luvulle saakka kaikkialla Suomessa
- viljely- ja asuinalueiden rajaaminen ja suojaaminen karjalta ja villieläimiltä
- nykyisin asuin- ja kesämökkkitonttien raja-aitoina
- riukuaita pyöreistä puista, särentöaita isommista puista, jotka halkaistu
- kuusi, haapa, mänty
- aita kestää 15 – 25 vuotta: lyhytaikainen hiilen varasto (energiapuun hiili taivaalle 1-3 vuoden päästä)

Palveluna:

- Aitojen rakentaminen 2 – 5 hengen ryhmissä
- Matkailijat pääsee osallistumaan pysyvän tuotteen tekemiseen luontoympäristössä
- Voidaan yhdistää muihin matkailupalveluihin
- Raaka-aine paikallinen, uusiutuva, biopohjainen, monihyötyinen, perinteen mukainen, työllistävä

3.2 Kerpusta kokemukseksi: matkailijan osallistuminen pororuokinnan vuosikelloon

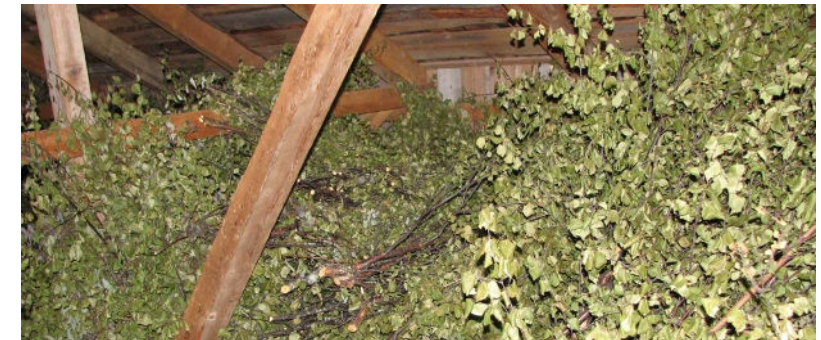
Poroja ruokitaan, jotta turvataan porojen ravinnonsaanti pahimman talvikauden yli
Teolliset rehut, nurmi- ja säilörehu, kuivaheinä. Terveysrehut eli jäkälä, luppo, lehdekset, kortteet ja kerput

Kerppu: kuivattu, lehtipuista tehty ja sidottu nippu lehdeksiä (koivut, pajut).
Maistuu hyvin ja on terveellistä.

- työläs tehdä, vaatii paljon säilytystilaa
- paras korjuuajankohta heinäkuun alku: valkuaispitoisuus korkea ja kuitupitoisuus alhainen
- keväällä niillä voidaan tukea poron ruuansulatusta

Matkailijan osallistumisen mahdollisuudet

- kerppujen sitominen (kesämatkailija) valmiiksi hankituista lehdeksistä
- kerppujen syöttäminen (talvimatkailija) poronhoitajan mukana
- työskentelyn hyödyn varmistaminen poronhoitajalle epävarmaa
- kesämatkailun vähäisyys
- kerpun teon tiukka kausiluonteisuus



3.3. Pyhäjärven kalat, kasvit ja kuormitus: matkailija järven tilaa parantamassa

Pyhäjärven hoitokalastus ja niitto

- matkailijan osallistuminen vesillä tapahtuvaan toimintaan mietittävä tarkoin
- rannalla ja matalassa vedessä työskentely turvallisempaa
- niitetyn kaislan kerääminen ja kasaaminen
- onko mahdollisuuksia osallistua pyydetyn kalan käsittelyyn jollain tavalla?



Kuva: Liisa Pyhäjärvi-Viitamäki

Kiitokset osallistujille!